

V tisk, četrtlet in saloto
izdaja in volja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vse leto 8 gl. — k.
za pol leta . . 4 „ — „
za četrt leta . . 2 „ 20 „

Po pošti:

Za vse leto 10 gl. — k.
za pol leta . 5 „ — „
za četrt leta 2 „ 60 „

Vrednito in opravištvu
je v gospodskih ulicah
(Herrngasse) št. 117.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniša:
Za narodno dvestopno
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiskane 1krat
5 kr., če se tiska 2krat,
4 kr., če se tiska 3krat.
veče pismenke se plaču-
jejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati
kolek (stempel) za 30 k.

Kopirski se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 69.

V Mariboru 12. septembra 1868.

Tečaj I.

Nekaj besedi zastran postave o ravnopravnosti

slov. jezika v javnih šolah in uradnih na Kranjskem.

△ V knjigah starih Grkov in Latincev beremo, da človeštvo v „zlatem veku“, v času, ko spridenosti, greha in nesreče še ni bilo, ni imelo nikacih pisanih postav, ker jih treba ni bilo. Tudi o naših slovanskih prededih, dokler so še pod oblastjo izbranega starašine v malih županijah daleč od bojne slave živeli, ni nam znano, da bi bili imeli izdelano in v debatah in odborih pretreseno postav o ravnopravnosti jezikov. A ko je svet drugačen postal, ko je zraven božje pravice rodila se v človeški družbi tudi krivica, prišel je in moral je priti Likurg, Solon, železni Drakon, prišli so decemviri, Justiniani in cela dolga vrsta mož, ki so begočo pravico s paragrafovimi oklepi za človeštvo pripeli. In tudi mi ne živimo več v časih patrijarhalstva, torej nam treba postav, da nas vežejo na to, kar je prav. Dolgo se je pri nas Slovencev godilo, kar ni bilo prav: v omiki in pravici posvečenih naših prostori-
nih ni vladal glas, kakor ga je nam Bog ustvaril. In to želimo popraviti, želi po pravici s svojo postavodajalno oblastjo najprvo deželni zbor kranjski.

V 66. številki je „Slov. Nar.“ prinesel celo poročilo deželnega odbora o ravnopravnosti našega jezika v šolah in uradnih z načrtom nove postave o tej stvari vred, kakor ga je kranjski deželni odbor osnoval. Prosimo denes č. bralce, da z nami še enkrat vzemó ono poročilo in načrt v roke, da ju pregledamo v njunih dobrotah in v njuni pomanjkljivosti, ako jih kaj najdemo. Načrt te postave je v Ljubljani izročén šolskemu odseku in posve-
tovanje in poročanje. Čas je torej še, da se o tej reči v javnosti sodi, čas je še, da se vsak za domovino in njen blagor goreč domačin oglasi in sve-
tuje popravek, kjer se mu ga treba zdi in preverjeni bi smeli biti, da gos-
podje, ki imajo stvar v rokah, oziraje se po domačem svetu ne vprašajo to-
likanj za „quis“? temuč za „quid“? Ta list, ki si je zapisal v program bo-
riti se za idejo, ktera bode morala od zdaj Slovencev največja biti, ktera se
mora zanesti v vsako slovensko kočó, t. j. zedinjenje Slovencev v eno celoto
— list, ki si je prizadeval vedno na splošno slovenskem stališči stati,
sme v imenu ne samo kranjskih Slovencev, za ktere ima v prvi vrsti ona
prihodnja postava veljati, temuč v imenu vseh Slovencev glas povzdigniti,
kjer se mu zdi, da se za slovenstvo premalo ali ne dovolje določno in ne
dosti naravnost tirja. In v odilo, ki smo ga že večkrat navdli, zakaj je nam-
reč važne za vse, za štajerske kakor koroške, goriške kakor primorske Slo-
vence, ka-ova politika slovenska se dela na Kranjskem, to vodilo ponavljamo
tudi tu: pravice ki si jih (ne od nemške ali laške fanatične večine tlačeni)
kranjski Slovenci pridobé, imele bodo imeniten upliv na vse po družih de-
želah živéce in trpéce Slovence.

Vsacega domoljuba pri nas mora veseliti, da se je s to postavo,
kteró bode v Ljubljani ali tako ali predruháčeno gotovo sprejeli, začetek
storil; ali prav za prav, da se je povzelo, kar prejšnjemu birokratov bo-
gatemu kranjskemu zboru ni dopalo: dasiravno bode težko kdo mirno misleč
med nami do komolca Bogá hvalil in himne pel temu ali temu; kajti če
kteri narod, lahko naš slovenski reče: „čas je, skrajni čas, da se kaj
zgodí za našo reč, ki je reč napredka, omike, človečanstva in svobode.

Ali pri vsem veselji, ki ga imamo za to, da se začénja, kar je za ohran-
nitev in gojitev naše individualnosti in našega slovanskega značaja tako silno
potrebno; pri vsem pripoznanji delavnosti in spolnovanja svete dolž-
nosti tistih, ki so poklicani, da so to reč v roke vzeli: moramo reči, da
mislimo, ka bi se dalo in smelo od strani Slovencev več in drugače tirjati.

Pregledimo najprvo del sporočila, ki govori o šolah in potem nač-
rt postav za ravnopravnost jezika v šoli.

Mimo grede naj omenimo, da se nam zdi od sile preskromno, da
celó vseskozi napačno, da se na slovenskem Kranjskem govorio „ravno-
pravnosti“ slovenskega jezika z nemškim, kar bi bilo le na Štajerskem, Ko-
roškem in na Primorskem popolnoma pravilo. Tedaj na Slovenskem Kranj-
skem ima nemški jezik pravico, slovenski pa le tudi pravico. Čemu taka
koncesija, ktera nemškemu jeziku skoraj prvo mesto daje, in slovenščino še
le ravnopravno zraven postavi. In to na Kranjskem, kjer je le en sam
okraj, kočevški, nemški! Nemci nam ne delajo koncesij; oni nam še pra-
vični niso. Čemu toraj od naše strani ta škodljiva ponižnost. Slovenskem
jeziku dajmo pravico, ki jo po naravi ima, nemškemu pa ravnoprav-
nost, ker krivice, ki se je nam godila in se nam godi ne smemo in nočemo
povračati.

Popolnoma istina je, kar poročilo deželnega odbora pravi, da namreč
dandenes ni potreba sklicevati se na mnogoletne želje naroda slovenskega
in na dolgo in široko dokazovati potrebo takóšne postave. Strmimo in ču-
dimo se pa, če v odborovem poročilu beremo „da nikjer na svetu ni
vezana kultura na jezik, ampak le na znanstva in vednosti,
ki si jih človek pridobiti more v tem ali onem jeziku“. Je li
istina, da slovenski odbor ima to prepričanje, da ta stavek za svoj stavek
postavlja, in ne vé, da smo to tisočkrat premeto slišali od naših germani-
zatorjev? Ali ni morda g. Kromer, ki tudi v deželnem odboru sedi, ta sta-
vek, ki je ščit naših frazovobodnih nasprotnikov, v sporočilo morda čez noč
vthotapil?

Ta stavek je pač pravilen za tiste egoiste, ki jim pravimo nemšku-
tarji, ki so zadovoljni, da so za svojo osebo dobili nekaj kulture v tem ali
onem jeziku. Slovenski domoljub pa, ki hoče kulturo ne samo za se, temuč
za vse slovensko ljudstvo, ta mora s svojega višega stališča ta stavek, ki je
orožje naših nasprotnikov, zavreči in ravno narobe kakor to sporočilo —
reči: Pri nas Slovenceh, kakor pri vsacem narodu je navezana kultura na
jezik, in sicer na tisti jezik, ki ga narod umé, ktere ga hočemo in moramo
do kulture prinesiti; kajti jezik je medium, pripomoček, po katerem se kultura
doseže. Naš narod si ne more „po tem ali onem jeziku“ vednosti in znan-
stva pridobiti. — Pa morda je ta stavek le po naključju v sporočilo prišel.
Tudi sporočilo nima važnosti, važna je bolj postava.

S prvim §. načrta bode gotovo vsak Slovenec zadovoljen.

Drugi §. se glasi: V tretjem in četrtem razredu glavnih šol je nem-
ški, na glavni šoli kočevskega mesta pa slovenski jezik učni predmet“.

K temu §. naj stavimo vprašanje: Ali bi ne bilo za omiko, za slo-
venstvo bolje, da se na glavnih šolah popolno nemški jezik izpusti in se ž
njim še le na realkah in gimnazijah začne? Kajti na glavni šoli se abso-
lutno otrok nemškega jezika naučiti ne more, ako se dalje ne šola, in ker
jih mnogo iz glavnih šol izostane, čemu potrata časa, ki nima drugega
vspeha, kakor da po tem dvojnji učenec ne zna ni enega ni drugega jezika?
In na dalje, kar se Kočevjarjev tiče, ali bi ne bilo bolje, da se jim od slo-
venske strani na izvoljo pušča, ali se v glavnih šolah hoté ali ne hoté učiti
slovenščine, kar bodo iz lastne volje in iz spoznanja potrebe gotovo storili?
Ali se ne ognemo Slovenci tako tistemu fanatičnemu kričanju posilstva, ki
ga čujemo od vseh strani? Za podpora tega nasveta navajamo, da so v po-
slednjem času tudi Čehi po svojih organih izrekli, da jim ni nič za tisto po-
stavo za Belkredija izdano, po Nemcih razupito in v agitacijah zoper Čehe
mnogo krivo rabljeno in od njih „Sprachenzwangsgesetz“ imenovano postavu.
Kočevjarji so edini Nemci na Kranjskem, vse drugo je tujstvo in renegator-
stvo, s katerim ni paktirati. Praktičnim, miroljubnim Kočevjarjem nasproti
pak, baš ker so v ogromni manjšini, moramo se varovati odlojznega tudi na-
videznega silenja. Že posamezen dostikrat kako stvar raje stori iz dobre
volje, kakor pa primoran. — Naj odbor to tehtno preudari.

§. 4. se glasi: „Po gimnazijah in realkah naj se podučuje že precej
zdaj vsaj polovica učnih predmetov v slovenskem jeziku“.

Da odbor tirja samo „vsaj polovico“, pravi sporočilo, „temu je vzrok
to, da odbor ni hotel prestopati mejá, ktere so si zagovorniki narodnih prav-
vic po natančnem preudarku naših razmer postavili v prejšnjih sesijah
deželnega zbora . . .“ Tako tedaj? Naš kranjski odbor še dan današnji
stoji v narodnih rečeh (nota bene ne govorimo tu o političnih) na istem sta-
lišči kakor v prejšnjih sesijah dež. zbora? Tedaj nismo nič napredka storili
od tačas? tedaj se nismo nič naučili? Tedaj ne vidimo in ne čujemo spre-
memb na političnem obnebbji, ne vidimo, kako vihra germanizma v jako bliži
nevarnosti nad nami visi in nas opominja, da kolikor se največ dá, rešimo
pod streho, da svoje slovenstvo povsod kolikor največ moremo povdarjamo
in svetu pokažemo, da naša tla niso in ne damo da bi bila nemška
tla! In tem nevarnostim nasproti ponižno pravimo le: vsaj polovico. Na
dalje nastane vprašanje: kakova polovica? Kje je tisti računarski eksempl,
po katerem se bo „vsaj dvojilo“ na slovenski zemlji? In kdo bo dvojil?
Nemška vlada?! Ta paragraf naj bo določen, naj imenuje, kaj se uči slo-
venski, naj določi, da je slovensko učiti večina predmetov, še bolje pa da
se uče vsi predmeti razen kacic dveh v slovenskem jeziku, nemškemu kot
obligatnemu jeziku pak naj se dá njegovi važnosti primerno število ur.
Za svoj jezik nam je najprvo skrbeti, potem še le za nemštvo med nami, ki
nas žuga veliki slovanski družini odtrgniti. — Tudi če že ne računimo, da
so v zboru zdaj vse druge razmere, kakor so tačas bile, da se je tačas mo-
ralo na pr. še nekoliko na kako velikodušnost (?) tedanje nemške večine ozi-
rati in za to pohlevno polovico tirjati; če ne števili, da je ves slovenski
narod od tačas mnogo bolj svojih svetih pravic zavedel se; če iz nesar
pustimo g. dr. Tomanovo zagotavljanje, da je deželna avtonomija razširjena:
vprašamo le tiste ljubljanske poslance, ki so iz Dunaja prišedši radi povedo-
vali, da so pri novoustavnem ministerstvu, ktere ga so podpirali, dobili zagoto-
vilo, da se ravnopravnost izvrši: kako je to, da denes od tega ministerstva,
ki vam bi imelo hvalo vedeti, skoro menj tirjate, ko nekdaj? Mi se ve da
ne stavimo na to ministerstvo in njegovo ravnopravnostiljubje posebno mnogo;
ali to mislimo, da če bomo dan današnji, v času, o katerem pravijo, da je hi-
troživeč, po polzevo naprej hodili in vedno preponižno kučmo pod pázuho
nosili, in ne možato pred vsem svetom tirjali, kar nam naravno
gre, bodemo na veke, ne ostali kar smo, temuč pali tjekaj, od koder smo s
težavo vstali. (Konec prih.)

Slovenski tabor v Žavcu 6. sept.

(Konec.)

Po II. resolucije predstavlja predsednik g. poslanca dr. Razlaga, kte-
rega je Savinska dolina že dvakrat kot svojega zagovornika v deželni
zbor izvolila.

Dr. Razlag: Srčno me veseli videti Vas vse zbrane, ki ste mi že dvakrat svoje zaupanje pokazali. Tudi jaz sem sin kmečkih starišev, in se bom do groba zvesto potegoval za pravice slovenskega naroda. Treba nam je delati, na vse strani delati, posebno pa skrbeti, kako bi na višo stopnjo povzdignili kmetijstvo, ki redi vse cesarstvo. — Razen davka, ki pa mora biti (klici: da bi le menji bili!) in vremena, ktereга nimamo v svojih rokah, overa nas dostikrat naša lastna nevednost. Tudi davke bomo zmagali, kadar nam bodo naša posestva bolj obdelovana več rodile. Ko so se nekđaj v Ameriki miši neprimerno množile, svetoval je nekdo Amerikanom: Pomnožite mačke! Nam pa, kterim se davki od leta do leta množé, treba je pomnožiti pridelke, kakor so to storili Amerikanci, Angleži itd., kterim nese vsejan vagan 30 vaganov pridelka. Če bomo vedeli svoje njive, travnike, gorice prav obdelovati, morebiti nam ne bo rodila naša zemlja 30 vaganov iz enega, rodila pa nam bo gotovo toliko, da bomo lahko svojo štibro plačali, svoje otroke izrežali, da ne bomo kakor zdaj stradali, ampak vsaj v nedeljo svojo pečenko na ražnju imeli. (Dobro!) Govornik zdaj obširneje razlaga potrebo kmetijskih šol in društev, in posebno dokaže, da imamo pravico od dežele tirjati, da nam take šole napravi, ker moramo na štirskem k vsacemu gol-dinarju, ktereга plačamo v deželno blagajnico, plačati 35 kr.: za deželne potrebe. [Od tega davka mora priti nekaj tudi nam Slovincem v prid, da ga ne bomo zastojni plačevali (Res je!). Govornik končuje z besedami: Kmetje, tržani, drug družega podpirajmo in pomagajmo si sami (Živioklici).

Predsednik bere III. resolucijo, ki se po nasprotnem glasovanji enoglasno potrdi. — K IV. resoluciji govori

Božidar Raič: Lepo ste sklenili, da hočete imeti v pisarnicah duhovnih in svetnih svoj lepí slovenski jezik in pokazali, da imate dober razum za svoje potrebe. Na ta razum, na Vašo pamet računim tudi pri nasvetu, ktereга Vam bom stavil. — Ako hoče kdo dobro vince piti, poišče si ga pri dobrem vinorejcu, kdor se hoče modrosti naučiti, mora iti k modrijanu v šolo. Stari Grki so imeli take može. Dandanes tudi še jih imamo, in to so šole ali učilnice, male, srednje in više. Šola je neka vse-mogočnost, in ako je rekel stari modrijan Arhimed: Dajte mi prostor zunaj zemlje in jaz jo bom iz njenih tečajev vzdignil, smemo mi reči: dajte nam narodne šole, in to bo tisti prostorček, iz ktereга si bomo ravnopravnost pridobili, nemškutarijo vzdignili iz stežajev. (Res je!) Ali pa so naše šole take, kakoršne bi morale biti? Ne! Ko bi se bili mi v nižih šolah učili, dobro po domače brati, pisati in računiti, ko bi se bili učili, kako polje obdelovati, sadje rediti, dobro gospodariti, bili bi zdaj premožni možje, (Dobro, Živio!) tako pa so bile naše niže šole le kukavice, ki so slavičevu petje zatirale. Ko bi bil gospodoval naš jezik po srednjih šolah, ne bi bili dobili ptujci najviših in najboljih služeb med nami, dobili bi jih bili naši ljudje, ki bi imeli srce in glavo za nas. Tako se godi pri drugih narodih in zado-voljni so, nam pa pričajo, da se mora vsak narod, ki hoče napredovati v svojem jeziku podučevati. Bodimo tudi mi pravi posestniki svojega jezika! (Hočemo; res je tako! Živio!)

Predsednik bere IV. resolucijo in tabor jo navdušeno in enoglasno potrdi.

Ker je imel V. resolucijo zagovarjati taborov predsednik, g. dr. Vošnjak, prevzame g. dr. Razlag predsedništvo, g. dr. Vošnjak pa govori blezo takole:

Že ste izrekli svoje želje o eni in drugi reči. Naj vam še tudi jaz nekaj svetujem in veselilo bi me, ko bi Vas mogel popolnoma prepričati o tem, kar Vam nasvetujem. Mi smo Slovenci, kaj ne? Mi govorimo sloven-ski, naše pesmi so slovenske, naše šege so slovenske, in ko se bode še en-krat tudi v vseh kancelijah slovenski pisalo, bodemo še bolj veseli svoje slovenščine. Pa ne samo mi na Štirskem, kterih nas je čez 400.000 smo Slovenci, tudi Kranjska dežela je slovenska, tudi Primorska in Istrka tje do Trsta je vsa slovenska, in tudi tretji del koroške dežele je slovensk. Z vsem skupaj nas štejejo 1 milijon pa 200.000 Slovincem. To število ni kar si bo. Eden milj. in 200.000 Slovincem, nas je v deželah od Mure do jadranskega morja, od Triglava doli do Soče. Na celi tej zemlji prebivamo sami Slo-vinci, ni jih Nemcev vmes, le po mestih in nekojih trgih se najdejo nekteri Nemci in dosti ponemčenih Slovincem ki jim pravimo, da so nemškutarji. — Ko bi bila ena vas s 6 hišami, vsaka hiša pa bi spadala pod drugo sosesko ali občino, morala bi vsaka hiša donášati svoje soseskine davke in pomagati vseskoski soseski, do ktere pripada. Zđaj pa bi bilo treba na novo napra-viti ali popravljati eno ali drugo stvar, ktero je treba le za teh 6 hiš, za to vas, postavim cesto, ali štepih. Prav za prav bi moralo pomagati vseh šest sosesk, do kterih spadajo kmetje. Ko pa bo prišlo do tega, se bo ena soseska nanašala in zgovorila na drugo, in konci nobena nič ne bo storila za to v šest kosov raztrgano vas, in vasi ne ostane družega, kakor da si sama naredi in popravlja. Ko bi pa vseh šest kmetij bilo pri eni soseski, lahko bi se brez dolgih potov in preprirov vse doseglo. — Nismo mi Slovenci v oni in isti legi kakor gori omenjena vas? Ni tudi naša dežela razcepljena v šest kosov. Mi Štajerci spadamo pod Gradec, Korošci pod Celovec, Pri-morci pod Gorico, Trst in Pazun. Le edini kranjski Slovenci so gospodarji v svoji deželi. Mi vsi drugi pa moramo donášati naše peneze za take reči, za ktere nam prav nič ni mar, in od kterih nikoli nimamo nobenega haska.

Slišali ste od enega prejšnjih govornikov, koliko da moramo mi v Gradec plačati in kako malo od vseh teh denarjev pride nazaj v našo de-želo in se porabi nam v prid. Za nemške zavode moramo skoz plačevati, ko pa prosimo za nas Slovence tudi kako drobtinico, nam nobene ne pri-voščijo. Taka je tudi na Koroškem in Primorskem. In vendar je dosti, do-sti tacega, kar vse Slovence skupaj zadeva. Vzemimo šole. Mi potrebujemo slov. gospodarskih šol, srednjih ali realnih šol itd. Na sto in sto tavžent gold. moramo plačati mi v Gradec, Korošci v Celovec. (Res je.)

Ko bi vsi Slovenci, ki smo zdaj razdeljeni na šest kosov, bili zedi-njeni pod eno deželno vladu, kaj bi vse lahko počeli nam samim na dobiček. Tudi bi ne bilo več tega večnega kavsanja in prepira med nami in Nemci

in Italijani. Največi dobiček bi pa imel naš presvitli cesar sam. Italijanom še ni zadosti, da so nam vzeli Lombardo-Beneško. Oni stegujejo svoje po-žrešne kremplje še naprej do Kranjskega, tedaj čez čisto slovensko zemljo. Le na to čakajo, da bi se mi spet spletli v kako vojsko, potem pa hajd nad Slovence. Mi smo korajžni, to je res, in naši slovenski fantje so jo že več-krat Lahom zasolili, da so s pobitimi glavami pete pobrali. Kaj še, ko bi vsi Slovenci zedinjeni bili v eni deželi, ko bi se nam dale vse naše pravice, potem bi še le bili korajžni in branili svojo deželo, da bi ne eden Italijan se ne upal le pokukati čez mejo.

Mislím, da ste vsi tega mnenja, da bi za nas Slovence in za cesar-stvo naše najbolje bilo, ko bi se Štajerci, Kranjci, Korošci in Primorci ze-dinili v združeno Slovensko.

Nam ne kaže naš današnji tabor tako zedinjeno Slovensko? Prišli so k nam naši slov. bratje iz kranjskega, od koroške in goriške meje. Ali nam to ne dokazuje, da nas vse Slovence veže ne samo eden slovenski jezik, am-pak tudi enake želje in potrebe.

Zato Vam še enkrat kličem: Slovinci zedinimo se! in Vam svetu-jem, da danas izrečite: Tukaj zbrani slovenski narod izreče, da le v zedi-njením Slovenskim najde porošta za gojitev in ohranitev svoje narodnosti, in sploh za svoje večo blagostanje (Gromeči slava- in živioklici, ki nočejo ponehati). Pri glasovanji obvelja tudi ta resolucija enoglasno. Na to se za-hvali dr. Vošnjak zbranemu ljudstvu in končuje tabor, ker je bil program dovršen.

Zečér je bil trg krasno razsvetljen. Taboriti pa so se razdelili po posameznih gostilnicah. Obžalujemo, da nam prostor ne dopušča obširneje opisavati ta prekrasni večer. Zamolčati le ne moremo, da bi si bili marsi-ktereга naših besednikov, zlasti kranjskih želeli v živahno društvo, da bi se bili prepričali, za kom je narod, izobraženi in prosti.

Iz deželnih zborov.

Govor poslanca dr. Preveca v dež. zboru kranjskem o volitvi vrhniški itd.

Jaz konstatiram, da se je danes veliko praznega govorilo, kar smo že večkrat slišali, in posebno je gospod Dežman toliko in tako subjektivnega ali osebnega povedal, da odgovor na vse to ne gre sem, ampak kam drugam — v krémo.

Jaz hočem le objektivno nekaj opomniti. G. Kromer pravi, da Po-stojničani niso nikoli zahtevali po rekursih, da bi bili dva voleča razreda na-rediti. Kakor berem v štenografičnem zapisniku dne 18. svečana 1867 so Postojničani že takrat dva voleča razreda imeli, brez da bi bil kdo zoper to rekuriral — in od takrat je ravno sporočal g. Dežman; pa kaj je sporočal? Da so res Postojničani g. barona Schloissnigga za svojega poslanca izvolili in na kateri podlagi? Na podlagi dveh volilnih razredov, kakor Vrhničani. In na kaj so gledali tačas? Pravijo, da tudi na postavu (dr. Costa: res je — wahr ist's!) in posebno na §. 13. in znabiti tudi z ozirom na Vrhničane, kteri so ravno tako po dveh volečih razredih volili. In kaj je takrat bilo sporočilo? G. Dežman je ondi rekel: „Der Ausschuss stellt den Antrag auf Annullirung dieser Wahl“.

To ravno zavoljo tega, ker so se pri tej volitvi Postojničani vdeleževali tako, da je bil srenjski imenik po dveh razdelkih napravljen. Ako takrat leta 1867 po štenografičnem zapisniku od 18. svečana 1867 ni bilo postavno, da so Postojničani po dveh razredih barona Schloissnigga volili, ker so veliko več vzrokov po postavi za to imeli, proti Vrhničanom — kakor je doka-zano, moremo dosledno tudi danas trditi, da je ta volitev za gospoda Mullej-a nepostavna, ker so Vrhničani po dveh razredih volili, kteri zato podlago nimajo prvo nobenega postavnega vzroka, kakor je dokazano.

Zđaj pa kar se tiče govora g. dr. Kalteneggerja, ki je prav objektivno go-voril in postavu zase na pomoč klical. Jaz ravno tisto pot grem in rečem tudi jaz: po §. 13. občinskega volilnega reda se morajo praviloma napra-viti trije voleči razdelki, kajti prvi stavek tega paragrafa je imperativen za-povedilen na to vižo, da nobeni občini ni na voljo dano, da meni nič tebi nič sme na mesto tri le dva voleča razreda osnovati in sama po svoji volji na-praviti (nerazumljivo) srenjski imenik. Če je postava veljavna, kakor je, moramo se je tudi držati! (Pohvala.) Ali drugi sestavek je permissiven ali privoljen in le v dveh obzirih se smeta dva razdelka delati. Ta dva ozira sta tudi po besedi in smisli postave taksativna na to vižo, da se moreta na druge okolščine raztezati in da se sme samo pri njima dopu-ščena izjema vresničiti. Trpivni ozir izjeme le tam velja, če je srenja ali občina majhna. Poglejmo Vrhniško srenjo; ali je majhna? Kar sem jaz po mojih vprašanjih zvedel, je ona naj večja srenja na Kranjskem, ker šteje vsaj 5000 duš, če ne več. Postojnska občina je veliko manjša, šteje ko-maj 3000 duš. Mislím da če se oziramo na število duš, da mora Vrhniška vsakor imeti tri razdelke.

V drugem obziru pravi §. 13., „če ni veliko razločka v davkih“. Če pogledamo na Vrhniško, dobimo jako različne številke o davku. Na Vrhniški so plačevali davek po 200 gld., 100 gld., 50 gld., 20 gld., 10 gld., 5 gld.; v Postojni ni takega razločka v številki davkov; tedaj ima Postojna veliko več vzrokov dva razdelka napraviti in po dveh volečih razredih voliti, kakor pa srenja Vrhniška, in res je kakor sem že pred opomnil, da je tudi Postojna lansko leto volila po dveh razredih barona Schloissnigga. Kakor se je takrat reklo pri Postojničanih, da ni bilo postavno, ker so po dveh volečih razredih volili, bi jaz zdaj isto rekel, da ni postavno voljeno bilo in da ta volitev ne velja, ker so Vrhničani zoper jasno postavu po dveh razredih volili. Zakaj? Jaz sem okoliščine razvedel, ktere se nahajajo v srenji Vrhniški in v srenji Postojnski in iz tega smo videli, da bi imeli Postojničani veliko več pravice, da bi dva razdelka naredili v srenji in potem volili in so tudi zares naredili leta 1867, dva razreda in potem volili. Ali je pa ostalo to? Deželna vlada

je, kakor sem slišal ex proprio motu (čujte! čujte! — Hör! hör!) ex proprio motu to razdelitev srenje v dva voleča razreda uničila (čujte! Hör!) kakor nepostavno po §. 13. obč. reda. In jaz denes pred oči postavljam, da je veliko več postavno za Postojno dva razdelka narediti, kakor za Vrhniko. Če je vlada deželna pri Postojni ostro rabila §. 13. srenjskega volilnega reda, vprašam, zakaj ona tudi pri Vrhniki tega ne stori in ne reče: fiat justitia! — justitia fundamentum regnorum! (Dobro!) posebno pa zdaj, kadar vse nepostavnosti odkrite vidi. Nekaj bi še rad odgovoril g. dr. Kalteneggerju in posebno tudi na besede Kromerja, ker oba se opirata na postavne akte in pravita: določeno je, da imenik srenjski Vrhniki obstoji po dveh razredih, ker zoper ta imenik ni nobeden rekural in ako je občinski imenik brez rekursa v veljavo stopil, je tudi po tem imeniku storjena volitev veljavna.

Čeravno je resnično in faktično, da zoper ta imenik ni nobeden rekural in da se tudi deželni odbor na to ni oziral, vendar sklep ni dovoljen, da bi bila ta volitev postavna in zato veljavna; ker premisa ali predstavka da je imenik postaven in za deželni zbor veljaven ni resničen; da deželni odbor ni rekural zoper nepostavno narejeni imenik Vrhniki je očevidno, ker deželni odbor od tega imenika opravilno nobene vednosti ni zadobil in ker on ni stranka (Parthei), ktera bi imela pravico rekurirati; tem manj je pa deželni zbor stranka (Parthei), ker on nadzira deželni odbor in razsojuje avtonomno v tej zadevi. Torej mislim in sklepam, da ker deželni zbor ni nobena stranka, tudi zoper njega omenjeni Vrhniki imenik občinski ni nikakor mogel veljavne in postavne moči zadobiti, temveč moram trditi in povdarjati, da deželni zbor ima svojo postavno perspektivo v paragrafu 53. deželnega volilnega reda, ki se glasi: (bere) „Vsa volitvena pisma naj cesarski namestnik odda deželnemu odboru, kateri jih ima preiskati in poročiti o njih deželnemu zboru, in ta ima še le pravico izvoljence potrditi ali ovreči.“ Kaj se to pravi „ima pravico potrditi?“ To se pravi, on preišče, presodi in izreče, ako gre volitev potrditi, ali je postavna ali ne, brez vsega obzira, ali so srenjski imeniki certificirani od politične oblasti ali ne, zakaj deželni zbor je v tej reči avtonomen, tako da ima lastno, ne omejeno pravico od prvega imenika do zadnjega zapisnika pregledati in pretehtati, če ima vsak akt postavno podlago ali ne. In ker smo mi večina v odseku ta ozir imeli, smo tudi potem sklenili in mislim da je naš sklep postavna naredba in nobeden ga zavreči ne more. Vse obstoji v tem, ali je zbor stranka ali je tukaj on kakor odločilen faktor, to se pravi, da je sodništvo in sodnik in ima le gledati na postavo; da ga ne veže nič drugega kakor postava in ta postava je §. 13. občinskega volilnega reda, in to tudi zahteva doslednost vsled lanske seje med 18. svečani. Tedaj se mi v vsem opiram le na postavo, in mislim, če mi po postavi to volitev zavrzemo kakor nepostavno, da zato nobenemu škoda ne bo. (Dobro!)

9. seja deželnega zbora kranjskega 9. sep.

(Izv. sporočilo.)

Dnevi red:

1. Predlog deželnega odbora glede spremembe §§. 5, 20 in 32 službene pragmatike in instrukcije za deželne uradnike in služabnike. O njem poročuje Kromer in se sprejme odborov nasvet s popravkom dr. Coste, da predstojnike deželnih uradov in zakladov voli deželni zbor, druge uradnike in služabnike pa deželni odbor.

2. Predlog deželnega odbora glede najdenišnice kranjske se izroči posebnemu odseku obstoječemu iz gg. dr. Bleiweis, dekan Toman, Gariboldi, Kaltenegger, dr. Costa.

3. Poročilo deželnega odbora glede stanovanja, v katero se ima v prihodnje preseliti viša realka, izroči se finančnemu odboru.

4. Poročilo odbora za srenjske zadeve o načrtu postave glede srenjskih taks se sprejme po malih menj pomenljivih spremembah po odborovem nasvetu.

5. Poročilo deželnega odbora zaradi občin in okrajnih zastopov se izroči odboru za občinske stvari. Opomniti moramo, da je bilo med 5 predmeti današnjega dnevnega reda le poročilo o slednjem izdelano v slovenskem jeziku.

Prihodnja seja v petek, g. dr. Klunu se je dovolil odpust za celo zborovanje in grofu Margheriju za 14 dni.

8. in 9. seja deželnega zbora štirskega 9. in 10. sept.

Na dnevnem redu je adresna debata. Zbornica je prenapolnjena, kakor navadno pri enacijah prilikah, tako da morajo vrata odprta ostati, da morejo poslušalci tudi v drugi sobani nekoliko čuti. V imenu večine ustavnega odbora poroča dr. Schöffler naznanjaje nagibe, ktere je imel odbor, ko se je odločil poročati adresno. Belkredijeva že tolikokrat premlaćena doba mora tudi dr. Schöffleru pomagati čez govorov začetek. Po mnenju odborovem se mora Avstrija le obdržati, če se državne osnovne postave do zadnje pike izvrše. Poročevalec posebno povdarja „versko stran.“ Od Henrika IV. sem še ni svetna oblast papeževa proti nobenemu cesarju tako postopala, kakor proti avstrijskemu. Ves konkordat se mora razrušiti, ker je v protislovju z drž. osnovnimi postavami, ker je Avstrijo spravil ob vso veljavo, ker bi se bil moral cesar svojim vladarskim pravicam odpovedati, iz prestola stopiti in očitno pokoro delati. Z ozirom na papežev nagovor se moramo vprašati: Ali imamo še pravico postave dajati ali ne. Torej nujno priporoča, naj se adresa potrdi, katero potem prebere.

Za njim govori posl. Herman kot poročevalec manjšine proti adresi in v tehtnem govoru dokaže vso puhlo sedanje dobe na drobno naštevaje njene nepremale grehe.

V daljšem govoru, ktereга prinesemo brž ko mogoče po stenografičnem zapisniku, dokazuje razmerje med narodnostimi in „liberalno ero“, češ da se je v Avstriji navadno tem bolj proti svobodi grešilo, kolikor glasnej

se je svoboda obetala. Oktoberska diploma je edina v Avstriji mogočna državna osnovna postava, ker ona varuje avtonomijo in posamezne historično-politične individualitete. Državni zbor, ki je brez mandata sklepal, je skrbel le za Nemce, proti drugim narodom je postopal „neusmiljeno.“ Ogersko državno pravo se je nekdanj ravno tako pretepalo, kakor dandenes česko pravo in federalizem, od ktereга edino zdaj narodi pomoči pričakujejo. V Avstriji so Nemci samovladarji, ki povsod Slovincem vrata kažejo. Da bi se Nemci kazali svobodomiselnje, lotili so se konkordata, a svobode niso orinesli; prav po „živinsko“ se ravna s Čehi (deželni glavar se jezi); Slovence hočejo vsemu §. 19 vkljub uničiti. Samo pred fronkarjem Slovenec toliko velja, kakor Nemec, sicer je hlapec v lastni hiši. Deželne oblasti in deželni zbor imajo malo razuma za Slovence, kterim je le pomagati, če se združijo v eno celoto (oblastni oho!). Narodnim tirjavim se mora zadoštiti, predno se sme govoriti o državljanstvu in svobodi. Kolikor bolj se bodo Slovenci zatirali, toliko teže bo stanje Nemcev. Torej: Vrnite se, pobotajte se s Čehi, pobotajte se z vsemi narodi.

Baron Hackelberg se nespodobno krega s „Volksblattem“, in trdi, da že 13 let živi med Slovenci, da pa ti nočejo ničesar vedeti o združenji z družini Slovenci in o ločenji od Štirskih Nemcev.

Iz cerkvenega stališča govori proti adresi baron Buol, tudi on vidi v obveljavi federalističnih načel edino rešitev za Avstrijo. Da so njega, kakor druge govornike proti adresi motili s posmehom, oho-klici itd. ni nam treba pri znani „nepristranosti“ zborovi posebno naglašati.

Čarneri prav nevredno zagovarja adreso in burke brije iz 2 beril za ljudske šole.

Dr. Vošnjak krepko pobija adreso. Kar je v novih postavah svobodomiselnega, tudi on ne prezira, vstavljati pa se mora svojeglavni pristanski politiki vladajoče sisteme, ktera Avstrijo v pogubo tira, in zatiranju Slovanov v Avstriji in na Ogerskem. Njemu velja še zmiraj oktoberska diploma več, ko vse druge osnovane postave. Dr. Vošnjak v bistrih potezih opiše preganjanje Čehov in žalostno stanje Slovencev na Štirskem, in vendar še niso Slovenci nikdar žugali, da hočejo Avstrijo zapustiti. Da se hočejo Slovenci združiti, prisilili so jih Nemci.

Prvi dan govori dr. Graf in „dobre“ nauke daje Slovincem, o kterih menda mnogo več ne ve, kakor da so na svetu.

Zbornica ni imela posebno veselega obraza; kar sta slovenska poslanca povedala, slo je Nemcem do živega. Da bi se okoristili in na odboj pripravili, preloži se besedovanje na drugi dan. Dolgo vrsto nemških govornikov prične Waser, ki trdi, da ni slovenskega vprašanja. Okolo tega velikega izreka se je sukalo vse prihodnje besedovanje. Tožba za tožbo in obsoja za obsojo proti Slovincem in njihovim zagovornikom je bilo, kar so povedali Waser, Brandstätter, Rechbauer in Feyrer. V dolgem govoru vendar mnogo objektivneje je pravil M. Kaiserteld zgodovino decemberske ustave, Schmidt v „imenu svojih volilcev“ govoril o protestantizmu, Heschel o necem humorističnem listu českem; odlikoval se je med govorniki za adreso le dr. Michl s svojim mirnim in stvarnim govorom. Dr. Vošnjak in Herman odgovarjata na nektere osebne napade in Schöffler še enkrat priporoča adreso in ne pozabi Slovencev, kterim v naglici še nektere zasoli. Strastnost, s katero se je govorilo, je obžaloval celo c. kr. namestnik, kteremu je menda vendar tudi za adreso in rekel, da bi bolje bilo, ko bi ljudstvo nikdar nič ne izvedelo o tem, kar se je slišalo v zbornici.

Z 48 glasovi proti 4 se je en bloc sprejela adresa. H koncu naznanja še deželni glavar, da se je dr. Razlag deželnemu poslanstvu odpovedal. Kakor slišimo položil je posl. Lenček svoj mandat kot državni poslanec. Seja je trajala prvi dan čez drugo in drugi čez tretjo uro popoldne.

7. seja deželnega zbora koroškega.

Po naznanjenih novih peticijah izroči Mertlić nasvet, ktereга je podpisalo 11 poslancev, naj se z ozirom na nove državne osnovne postave in glede na dosedanje dotične predloge pregleda in popravi deželni red in deželni volilni red. Herbert in 5 tovarišev nasvetujejo boljjo cestno zvezo med lavantinsko dolino in Rudolfovo železnico, Nischwitzner in 5 tovarišev želi prošnjo do ministerstva notranjih zadev, naj bi državnemu zboru predložilo postavo, da imajo vsi fevdi (Lehen) na Koroškem nehati.

Odbor za deželno gospodarstvo poroča o nasvetu deželnega odbora, naj se pri deželnih dobrotinah zavodih ustanovi še peti sekundarni zdravnik, viši postržnik in postrežnica. Nasvet obvelja brez ugovora. V imenu finančnega odbora poroča poslanec Götz o proračunu zaklada za zemljiščino odkodovanje (odvezo). Potrebovalo se bo 462.102 gl. 59 kr., in se bo nabral ta denar po 29% prikladi k neposrednemu davku. Nasveti se odobrijo brez besedovanja. Burger bere nasvet deželnega odbora, naj bi se deloma na deželne stroške prevzeli bolniki, kteri nimajo prostora v javnih bolnišnih. Nasvet se izroči finančnemu odboru.

Mesto celovsko prosi, naj bi se iz deželnega premoženja 1000 gl. na leto pripomodelo za stroške višje realke. Brez ugovora se ta pripomoč privoli od 10. okt. 1867. Nekteri drugi predmeti se izročé odborom, v čijih delokrog spadajo.

Deželni odbor predlaga, naj bi odbor za deželno gospodarstvo in oskrbljevanje stavil svoje nasvete, kako se ima zboljšati Koroška zastavnica. Zbor pritrdi. Konec seje ob 11¼ dopoldne. Prihodnja seja v petek.

Dopisi.

V Gorici, 7. septembra. Kl. [Izv. dop.] Na poziv osnovalnega odbora se je zbralo denes zutraj ob 10. uri lepa množica povabljenih županov in drugih rodoljubov v naši čitalnični dvorani. G. dr. Lavrič razlaga najprej

v kratkem govoru pomen in važnost taborjev za ljudstva sploh in za Slovence zlasti.

Da se posvetovanje redno vrši, izvolijo nazoči enoglasno dr. Lavriča za sejnega vodja.

Prvi nasvet, naj se zvoli odbor, ki ima šteti 25 udov, se enoglasno odobri in zvolijo se ti-le odborniki: iz Gorice dr. Tonkli, odvetnik in deželni odbornik, dr. Abram, deželni tajnik in poslanec, Andrej Jeglič, deželni računar, Ernest Klavžar, deželni uradnik; — s Krasa Jožef Živic čitalnični predsednik v Skopem, Ivan Nabergoj deželni poslanec Tržaški, Jožef Gruđen župan v Nabrežini, Jožef Trampuš župan v Kostanjevici; — iz Ajdovske doline Anton Rustja župan v Skrileh, dr. Lavrič podžupan in odvetnik v Ajdovšini, Ivan Licen posestnik v Rihenbergu; — z gor (Kanalski, Tominški, Cirkenski in Bovški okraj) France Čerin župan v Cirknem, France Kovachič župan pri sv. Luciji, Jožef Valentincič podžupan v Plavah, Miha Kacafura župan v Tominu, Andrej Žnidaršič kaplan v Kobaridu, Valentin Stanic starešina na Banjšicah sv. Lovrenca; — iz okolice Goriške France Kumar župan v Šempasu, Andrej Kocijančič župan v Podgori, Matija Doljak župan v Štandreži, France Kerševani župan v Dornbergu; — z Brd dr. Žigon deželni poslanec, Jožef Mužič župan v Št. Martnem in France Zucchiati župan v Medani.

Po dovršenih volitvah se sprejme nasvet, da se skliče tabor v Šempasko okolico, to je 1½ uro od Gorice, ako bi bile pa tam overe in zapreke prevelike, naj ima odbor pravico, sklicati ga kam drugam.

Na to se določi taborjev dnevni red, in sicer se odobrite te dve točki: a) Slovenski narod želi, da se vpelje v šole slovenski jezik in b) slovenski narod želi, da se uraduje po uradnih slovenski. Zastran nasveta pa: „Vsi Slovenci naj se združijo v eno celoto“ se je naročilo odboru, naj ga natanko pretresa in naj sklene sam, ali ima priti še sedaj na dnevni red taborjev ali ne. Zraven se je pooblastil odbor, da sme postaviti na dnevni red tudi kaj družega, kar se mu zdi posebno važno.

Ker se še ne ve, kedaj da se razide deželni zbor, se ni moglo določiti dneva za tabor, ampak pripustilo se je odboru, naj ga skliče, kadar se mu bo dobro in primerno zdelo, na vsak način pa v prihodnjem mesecu.

Odbor ima tedaj nalogo, sestaviti natančen program, zaprositi polit. dovoljenje, pogoditi se zaradi prostora, vabiti govornike, določiti dan in prekrbeti vse, kar je treba, da bo naš tabor tak, da se bo smel ponosno uvrstiti med druge slovanske tabore. — Kar bo odbor še o tej zadevi sklenil, poročal bom o svojem času. Omenim le še, da za prve potrebne stroške, se je nabralo že danes po posvetovanji nekoliko denara, naj skrbé čitalnice na Goriškem, katerim gre v prvi vrsti pospeševati slovensko reč v naši deželi, tudi za potrebni denar in nabero v ta namen še nekoliko od svojih udov in izroči dotične zneske kateremu si bodi gor imenovanih odbornikov.

Iz Dunaja, 8. sept. H. G. [Izv. dop.] Tisti Slovenci, ki so v začetku dualističnega vladanja mislili, da je stvar enkrat dognana, da se ne da nič opraviti, da bo česka opozicija zatlačena, in da je ni boljše politike, kakor na dualističnem trenutku viseti, bodo, kakor jaz iz tukajšnjega opazovanja sodim, morda še prej kakor mislijo, preverjeni, da je vendar le zmerom najboljše, če človek principu in politiki zvest ostane, ki ju je za dobre spoznal. Denašnja vlada Giskra-Auerspergova bolj kakor vsakdo spregleduje, kako spodkopana tla ima pod nogami. Ve pa tudi, da gre ne samo njej, temuč celi njeni stranki za hegemonistično življenje, zato se tukajšnji njeni listi zdaj, ko so se od jeze in straha nad slovansko opozicijo v deželnih zborih malo oddehnili, vidno težko prizadevajo na videlo staviti brezskrbno lice. Vendar pa je videti, da v tukajšnjih krogih vlada duh nezaupnosti v svoje obstanje, da ministerstvo ne ve prav kam in kako bi se obrnilo, ali bi tu koncesije delalo, tam s trogostjo postopalo; tako na primer ne vedo kaj bi s Čehi počeli. Drugih volitev si ne upajo razpisati, ker se boje, da bi isti voljeni ne bili, morda še bolj — enoglasno: Obsadnega stanja si tudi prav ne upajo oklicati. — Na nas uboge Slovence se pisano gleda — Bog vam grehe odpusti — slovenski kranjski zbor nima nobene zveze z družimi Slovani. Nova „Presse“ ljubljanske Slovence grozovito strastno, divje udriha, nehvaležnica! Boga bi hvalila, Boga, da ne povedo, da niso zoper centralizacijo in nemškujoci cislajtanizem. Zanimljivo je, zakaj je ta časopis zoper vsako liberalnejši deželni volilni red posameznih zlasti notranje avstrijskih deželnih zborov. Poslušajte: zato ker je „nemška hegemonija“ v nevarnosti, če se volilni redi spremenijo! To je odkritosrčno povedano. In z možmi take farbe so naši slovenski poslanci eno politiko delali, v zbornici tu sedeli, mirno, tiho in — brez protestov! Če jih kak fulminanten govor zoper odpadnika Dežmana, ki nam ne more Bog ve kaj na Kranjskem škodovati, pri vas vseh Slovencev opere, — jaz sem jih vendar le pred škotskimi vrati tiho sedeče videl, in še toliko od njih ne slišal o državnopravnih vprašanjih kakor od Poljakov, da si se tudi ti, kakor se vidi love preveč.

Politični razgled.

Kako ostro denašnja avstrijska vlada postopa zoper česko časopisje se vidi iz tega, da imajo „Narodni Noviny“ ki komaj še dva meseca izhajajo že blagoslovljeno število tiskovnih pravn, namreč petdeset.

Pravosodno ministerstvo neki namerava pri nekterih sodnijah vse kar je klerikalnega iztrebiti, in pripovedujejo, da se bo to češčenje pričelo pri sodnji v Innsbuku in pri deželni sodnji na Dunaju.

Ministerstvo pravosodja pripravlja postavo o posadnem stanu in državni sodnji. Tudi tiskovna postava bo zagledala beli dan.

Razen zaupnic v Linu in Gradcu ni iz deželnih zborov nič posebnega povedati.

Med zastopniki raznih držav na ptujih dvorih se godé precej velike spremembe.

Popravljava (korektorja) „Nar. Pokr.“ v Pragi so te dni v tajni seji krivega spoznali zločina veleizdaje in ga obsodili na 6 mesecev sedeža, vrednika pa le zaradi zanemarjenja dolžne pazljivosti na 1 mesec sedeža in 500 gld. plateža.

Vlada hoče gališki zbor prehiteti in zaukazoma vpeljati poljski jezik v uradnijo. Smolkov predlog, naj bi se ne pošiljalo v državni zbor, se je v odboru zavrgel in sprejel Zibliekičev nasvet. To pa še nič ne odločuje: Smolkova stranka v dež. zboru narašča.

Poljski knez Czartoryski je zapustil Pariz in se podal v Galicijo, da se tam pokloni avstrijskemu cesarju.

Giskra je razsodil v znani zakonski zadevi proti Lasserju, ki je šel na Dunaj sporočat.

Českim narodnim poslancem se je naznanilo, da naj pridejo v 14 dneh v deželni zbor, sicer bi ob veljavo prišli njihovi mandati.

V Zagrebu se bo napravil 4. tečaj pravniške akademije in stolica slovanskega prava, za katero se bo v kratkem konkurs razpisal. — Poseben iz vseh političnih strank sestavljen odbor vabi hrvaške rodoljube, da dadé dr. Ljud. Gaju narodno nagrado.

V deželno zbornico hrvaško so prinesli ogerski grb.

Na Ogorskem se zmerom novi komitati oglašajo, ki nočejo nabitati novakov.

Karažoržević je, kakor preiskavanje kaže, kriv krvave smrti Mihajlove.

„Vidovdan“ priznava, da se je napravila na Balkanu začasna narodna vlada bolgarska.

Iz Bukarešta se naznanja, da se bo armada nekaj malega pomnožila. Iz Mancestra se naznanja velik cestni boj, v katerem se je bilo 6000 ljudi in ostalo mnogo mrtvih in ranjenih.

Pruski listi pravijo, da se je pri nazočnosti pruskega kralja v Drazvanih pokazalo, da sta saski kralj in njegov prihodnji naslednik naj boljja podpora severno-nemški zvezi.

Iz Florence je neki pisala vladav Pariz, naj bi se napravila med Rimom in Italijo neka pogodba, da bi mogla drug poleg drugega živeti. Nasledek te pogodbe bi bil, da bi šla francoska parada iz Rima.

Iz Pariza se mnogo pripoveduje o vladarskih shodih, od katerih se pa ne pričakuje nikakoršen političen nasledok.

V Parizu zdaj biva s svojo soprogo grof Girgenti brat razkralja napolitanskega Franca II. Francoski dvor je grofa zelo prijazno sprejel in mu neprenehoma skazuje novih uljudnosti. To jo gotovo važno, posebno če se premisli, da sta si Francija in Italija zaradi Rima zelo navskrižnih misli. In res se je že zdaj raznesel glas, da ni samo nikdar bilo razgovorov o tem, da bi francoska posada zapustila Rim, ampak da bi bilo to celo nemogoče.

Francoski in pruski časniki besedujejo neprenehoma o mogočnosti vojske med Prusijo in Francijo.

Poseben odbor anglejskega parlamenta je izdelal in priobčil sporočilo, po katerem se imajo odsihmal med državami zamenjavati pobegli zločinci. Po tem nasvetu se bo to izročevanja laže godilo ko do zdaj. Politični zločinci pa naj bi se ne izročevali.

„Ruski Invalid“ govoré o Beustovi politiki in veliki zgovornosti pri banketih in drugod, prinaša tudi obširni popis denašnjega stanja v Avstriji in vedno rastoče opozicije, Čehov in Slovencev. Zalibog da v Slovenceh ni take opozicije, kakor bi lahko bila, ko bi imeli nekteri ki jih je naš narod za zagovornike postavil, več energije nemški vladi nasproti.

Na Kreti zopet teče kri med uporniki in njihovimi tlačitelji Turki.

Razne novice.

* (O protestu manjšine v deželnem zboru Kranjskem) po končanem glasovanji v zadevah volitve vrhniške, postojniške in loške beremo v „Novicah“: Ko je bila volitev zavržena, vstane poslanec baron Apfaltrern in v neki „sveti“ jezi bere protest, ki ga je podpisala dvanajstERICA z deželnim glavarjem pl. Wurzbachom vred, ki je s tem prav lepo pokazal, kako mora predsednik zborov stati nad vsemi strankami!

Ko poslanec Apfaltrern odbere protest, se vzdigne dr. Toman in po postavah pravičnega reda protestuje protestu. On pravi, da ne pozna nobene točke v pravičnem redu, ktera pripuščá proteste v deželnem zboru. Naj gosp. predsednik odgovor da: kako da je mogel dopustiti, da je po dovršeni razpravi baron Apfaltrern smel poprijeti besedo in predlog staviti v podobi protesta? (Predsednik ne vé družega odgovora, kakor tega, da kot „Rechtsmann“ misli, da, kar ni prepovedano, se sme storiti. Izmed večine donijo glasovi: hoho! čujte!) Dr. Toman nadaljuje: Ves protest je nepravilen, ne-postaven (bere §. 17. pravičnega reda); zato stavi predlog, naj deželni zbor sklene: „da pismo, ki ga je g. baron Apfaltrern izročil predsestvu, ni pripuščeno po pravilih pravičnega reda, da ga predsestvo ni smelo sprejeti in da ga tedaj mora nazaj dati izročitelju.“ (K desni obrnjen) Mar gospodje vi mislite, da se mi ne zavedamo tega, da stojimo na podlagi postave, — da narod naš za nami stoji? Sila vaša ni družega kot nepostavnost; ne pričakujte od nas, da se jej udamo! — Predsednik po teh dokazih prisiljen, da glasovati o predlogu dr. Tomanovem, ki ga sprejme deželni zbor z 18 glasovi proti 12, da se protest da nazaj, odkodar je prišel.

Tiskarska pomota: V predelu: Iz deželnih zborov „Slov. Naroda“ od 10. sept. 1868, stoji v napisu „postavoda jnega“ mesto: „postavljenega“.

Dunajska borza od 11. septembra.

5% metalike	58 fl. — kr.	Kreditne akcije	211 fl. — kr.
5% metalike z obresti v maji in nov.	58 fl. 30	London	115 fl. — kr.
5% narod. posojilo	62 fl. 40 kr.	Srebro	112 fl. 75 kr.
1860 drž. posojilo	83 fl. 65 kr.	Cekini	5 fl. 47 kr.
Akcije narod. banke	722 fl. — kr.		